

Statenvoorstel 21/16 A

Voorgestelde behandeling

Datum

18 maart 2016

PS-vergadering :

Documentnummer

3937574

Onderwerp

Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant.

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

In landbouwgebieden kan er door de aanwezigheid van ganzen landbouwschade optreden. Wanneer eigenaren schade ondervinden kan deze schade vergoed worden door het Faunafonds. Ook kan er bij schade van rechtswege worden ingezet op het verjagen of doden van ganzen.

Een aanpak van afschot of vergassing biedt echter geen structurele oplossing voor deze en andere schade omdat de populatiegrootte uiteindelijk wordt bepaald door met name broedsucces en voedselaanbod. Wanneer de populatie onder de draagkracht van het gebied ligt, neemt het voortplantingssucces toe. Het doden van dieren om tot een reductie van het aantal te komen, houdt de populatie kunstmatig in een fase van snelle groei met als resultaat dat ook jaarlijks meer dieren gedood moeten worden.

Het is duidelijk dat een soortenbeleid waarin ganzen op grote schaal preventief worden gedood niet werkt. Uit de opgevraagde gegevens blijkt ook dat soortenreductie door afschot niet helpt om schade te voorkomen. De provinciale middelen kunnen anders ingezet worden door te kiezen voor een gebiedsaanpak waar structurele diervriendelijke maatregelen worden ingezet om schade door ganzen tegen te gaan of te voorkomen.

Het voorstel

1. De kaderstelling voor de Wet natuurbescherming voor de provincie Noord-Brabant met betrekking tot het ganzenbeleid op te stellen volgens de volgende richtlijnen:
 - a. In plaats van soortenbeheer door aantalsreductie wordt gekozen voor een gebiedsaanpak met schadepreventie.
 - b. Structurele methoden krijgen de voorkeur boven tijdelijke maatregelen.
 - c. Meldingen van overlast en/of schade worden dezelfde dag opgepakt.

- d. Om overlast en schade te voorkomen wordt een taskforce ingezet.
 - e. De meest diervriendelijke methoden krijgen de voorkeur boven doden.
 - f. Per gebied wordt daarbij een inventarisatie gemaakt van diervriendelijke mogelijkheden tot voorkoming van schade.
 - g. In overleg met landeigenaren kunnen diervriendelijke preventieve maatregelen worden getroffen.
 - h. Voor de inzet van diervriendelijke preventieve maatregelen wordt een tegemoetkomingsregeling geopend.
 - i. Aantalsschattingen worden gebaseerd op de uitgebreide tellingen van natuurorganisaties zoals Sovon.
 - j. De uitwerking en uitvoering van het beleid komen bij de FBE te liggen, als faunabeschermer, waarbij deze wordt ondersteund door experts op het gebied van diervriendelijke schadebestrijding.
 - k. Jaarlijks wordt een rapportage opgesteld over de resultaten van de aanpak.
2. Dat het faunabeheersplan voor de provincie Noord-Brabant met betrekking tot het ganzenbeleid wordt opgesteld in overeenstemming met de kaderstelling volgens besluit 1.
 3. Dat het faunabeheersplan voor de provincie Noord-Brabant met betrekking tot het ganzenbeleid op basis van de kaderstelling volgens besluit 1. tegelijk met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming in gaat.
 4. Dat de verordening(en) in het kader van de Wet natuurbescherming worden opgesteld conform de uitgangspunten van besluit 1.
 5. De dekking voor uitwerking en uitvoering van het besluit te zoeken binnen de vrije begrotingsruimte zoals verwoord in het financieel kader van de perspectiefnota 2016.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

Aanleiding

De belangrijkste reden voor een provinciaal beleid om ganzen te doden ligt in het feit dat ganzen landbouwschade kunnen veroorzaken. Het blijkt echter dat het doden van ganzen niet het gewenste effect heeft. Het is daarom belangrijk om een realistische en feitelijke afweging te maken tussen schade enerzijds en de inzet van provinciale middelen en maatregelen om schade tegen te gaan anderzijds. Uiteindelijk is het provinciaal belang met meest gediend bij zo min mogelijk schade door ganzen.

Het is wettelijk ook bepaald dat eerst diervriendelijke methoden moeten worden ingezet voordat er wordt overgegaan tot het doden van dieren. Dat kan in meer en mindere mate. Provinciale Staten kunnen daarom een beleid vaststellen waarbij er een duidelijke relatie komt te liggen tussen schade enerzijds en diervriendelijke schadepreventie en schadebestrijding anderzijds. Het is logisch om daarbij rekening te houden met de verbanden tussen aanwezige ganzenpopulaties en schade door ganzen.

Doel

Door het maken van een realistische en feitelijke afweging met inzet van provinciale

middelen te komen tot een duurzaam en diervriendelijk ganzenbeleid, waarbij schade aan gewassen en schade aan openbare belangen tot een minimum wordt beperkt.

Dekking

De dekking van dit voorstel wordt gezocht in een reservering in de Perspectiefnota 2016 binnen de begrotingsruimte 'Brabant in Beweging' als uitzondering op het vormen van nieuw beleid.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

§ 1. Inleiding

De rol die de provincie heeft ligt vooral in haar kerntaak om vorm te geven aan het natuurbeleid. Nederland heeft daarbij of daarboven ook internationale verplichtingen om ganzen te beschermen. In principe zijn ganzen beschermde soorten waarop zonder noodzaak geen populatie beperkende maatregelen mogen worden genomen.

In landbouwgebieden kan er landbouwschade optreden. Wanneer eigenaren schade ondervinden kan deze schade vergoed worden door het Faunafonds. Ook kan er bij schade van rechtswege ingezet worden op het verjagen of doden van ganzen. Daarbij is het wettelijk verplicht om eerst in te zetten op diervriendelijke preventieve maatregelen. Wanneer deze maatregelen niet afdoende werken kan wettelijk worden overgegaan op het doden van ganzen.

§ 2. Opbouw van de Nota

In §3 komt het provinciaal belang aan de orde. In §4 komt het beleid aan de orde met het wettelijke kader en de relevante passages van de Flora- en Faunawet. In §5 komen de ganzen in Brabant aan de orde met daarin benoemd de schade door ganzen, de kosten van schade en de kosten van schadebestrijding. In §6 wordt dierenleed ten gevolge van afschot of vergassen besproken. In §7 komt het voorstel aan bod met de stappen voor een samenhangend beleid waarin de nadruk komt te liggen op het voorkomen van schade boven het doden van ganzen.

§ 3. Provinciaal belang

De belangrijkste reden voor een provinciaal beleid om ganzen te doden ligt in het feit dat ganzen landbouwschade kunnen veroorzaken. Het is daarom belangrijk om een realistische en feitelijke afweging te maken tussen schade enerzijds en de inzet van provinciale middelen en maatregelen om schade tegen te gaan anderzijds.

Het huidige beleid van de provincie Noord-Brabant is gericht op het doden ganzen teneinde de gewassenschade te verminderen. Gedeputeerde Staten hebben op 15 maart 2016 besloten het onderliggende Faunabeheersplan te verlengen van 23 mei 2016 tot 1 juli 2017. Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming wijzigt het wettelijk kader per 1 januari 2017. Binnen dat kader kunnen Provinciale Staten beleid vaststellen waarbij diervriendelijke maatregelen om overlast tegen te gaan of te voorkomen voorrang krijgen in de uitvoering op het doden van ganzen.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

Overigens betekent dat niet dat er op individuele basis geen ontheffingen voor het doden van ganzen kunnen worden aangevraagd of geweigerd. De wettelijke kaders gelden gewoon. De provincie is niet verplicht om mee te werken aan een beleid van algemene aantalsreductie per soort, maar blijft de mogelijkheid behouden om op individuele basis ontheffingen te verlenen. Ook kan Provinciale Staten middels de inzet op diervriendelijke schadebestrijding, komen tot een vergelijk met getroffen landeigenaren om hen te helpen met permanente of tijdelijke diervriendelijke maatregelen.

§ 4. Wettelijke kader

Flora- en Faunawet

Veel diersoorten die in Nederland voor komen worden beschermd door de Flora- en Faunawet. Deze dieren kunnen schade aan onder andere gewassen en bossen veroorzaken, of een gevaar vormen voor openbare belangen zoals verkeersveiligheid en volksgezondheid. Om deze schade te verminderen, kunnen de dieren (tijdelijk) buiten de bescherming van de Flora- en Faunawet worden geplaatst. Zowel de Minister als het college van Gedeputeerde Staten kunnen hier toe over gaan. Hun bevoegdheid daartoe staat in de Flora- en Faunawet:

Artikel 65 Flora- en Faunawet: Aanwijzing door Minister

Door de Minister wordt op grond van artikel 65 van de Flora- en Faunawet beschermde inheemse diersoorten aangewezen, die in het gehele land of in delen van het land schade aanrichten. Deze dieren mogen worden gedood zodat schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren kan worden voorkomen.

Artikel 67 Flora- en Faunawet: Aanwijzing door Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten kunnen (categorieën van) personen aanwijzen, die de stand van door de Minister aangewezen diersoorten of verwilderde dieren binnen bepaalde gebieden van de eigen provincie mogen beperken.

Artikel 68 Flora- en Faunawet: Ontheffing door Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten kunnen aan (categorieën van) personen ontheffing verlenen van het beschermingsregime van de Flora- en Faunawet. Dit kan in veel gevallen, met het oog op de aangewezen belangen, waaronder schade aan gewassen.

In alle bovenstaande gevallen geldt de voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Dat betekent dat eerst moet zijn getracht om de schade terug te dringen met diervriendelijke maatregelen, zoals verjagen, en dat het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

§ 5. Brabant en ganzen

Ganzen komen van oudsher voor in Nederland. Ook Brabant heeft een aantal gebieden waar ganzen zich thuis voelen. Dat zijn met name gras- en waterrijke gebieden in West-Brabant, zoals Natura 2000-gebieden De Biesbosch en het Markiezaat, en langs de Maas. Hoewel Brabant ongeveer een achtste van de oppervlakte van Nederland beslaat, is zowel het verspreidingsgebied als het aantal ganzen hier relatief beperkt.

Ganzen hebben de voorkeur voor jong, eiwitrijk gras dat goed te verteren is en ganzen houden van open vlaktes. Het vlakke land biedt net als de toendra overzicht, zodat ganzen hun vijanden kunnen zien aankomen. Bovendien is in West-Brabant en langs de Maas veel water en water betekent voor ganzen veiligheid. De meeste ganzen brengen de nacht door op het water of op plekken die zijn omringd door water.

In Brabant zijn er zowel in de zomer als in de winter ganzen. De winterganzen zijn ganzen die hier of in de directe omgeving broeden, zoals Grauwe Ganzen, of trekvogels die in Arctische streken en Siberië broeden, zoals Kolganzen. Voor de winterganzen zoals Kolganzen geldt dat het aantal hier aanwezige dieren sterk afhankelijk is van het broedsucces tijdens de zomer in de Arctische streken. Afschot leidt daarom niet tot structureel lagere aantallen in het volgende jaar, omdat steeds nieuwe dieren invliegen.

In de zomer vinden we hier voornamelijk Grauwe Ganzen en Brandganzen. Soms ook niet-broedende Kolganzen. Dat zijn vaak dieren die niet goed kunnen vliegen omdat ze niet-dodelijk zijn aangeschoten.¹ Het totaal aantal ganzen in een gebied wordt bepaald door factoren als broedgelegenheid, voedselaanbod, natuurlijke predatie, ziektes en de concurrentie binnen en tussen soorten. Elke populatie kent een natuurlijk verloop: als de aantallen laag zijn en de overlevingskansen ruim, vindt snelle groei plaats. Na verloop van tijd zwakt de groei af en stabiliseert het aantal. Het doden van dieren om aantallen te verminderen houdt de populatie kunstmatig in de fase van snelle groei.

Schade door ganzen

De schade aan landbouwgewassen wordt aan de eigenaren vergoed uit het Faunafonds, waardoor ook een goed beeld te verkrijgen is over de locaties

1

https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Risicoanalyse%20van%20geïntroduceerde%20ganzensoorten%20in%20Nederland_rap2010_06_0.pdf

waar de meeste schade door ganzen voor komt. Uit de door het Faunafonds uitgekeerde bedragen blijkt dat de schade veroorzaakt door ganzen in Noord-Brabant over de periode van 2003 tot 2015 gemiddeld 140 duizend euro per jaar bedraagt, met veel fikse uitschieters in de jaarlijkse bedragen (variërend van 67 duizend tot 242 duizend euro per jaar).² De FBE geeft op haar website andere schadecijfers weer.³ Voor de grote verschillen per jaar is geen duidelijke verklaring te geven, evenmin als voor de verschillen tussen de opgaven van het Faunafonds en de FBE.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

De gegevens die zijn verzameld door de FBE laten geen duidelijk verband zien tussen het doden van ganzen enerzijds en de toe- of afname van de aanwezige landbouwschade anderzijds. De periode van 2005 tot 2015 laat wel een toename van het aantal ganzen zien, terwijl de schade aan gewassen niet structureel is veranderd, maar wel per jaar fors blijkt te verschillen. Ook uit de afschotgegevens over de jaren 2005 tot 2015 blijkt dat er wel structureel is geschoten, maar niet dat daardoor de landbouwschade structureel is afgenomen.⁴ De aannahme dat voor het voorkomen of beperken van landbouwschade het reduceren van aantallen ganzen door grootschalig doden noodzakelijk is, wordt dan ook niet door deze cijfers ondersteund. Overigens kunnen met name de overwinterende ganzen ook een positief effect op de groei van sommige landbouwgewassen zoals wintergraan hebben. Verschillende onderzoeken wijzen uit dat gewassenschade voor een aanmerkelijk deel al wordt gecompenseerd door meeropbrengsten bij de oogst. Van overjarig gras is bekend dat winterbegrazing door ganzen leidt tot betere groei in het voorjaar.⁵ Voor wintergraan geldt dat door winterbegrazing het graan in het voorjaar beter uitstoelt en meer halmen en aren vormt.⁶

Kosten van ganzenbestrijding

Naast de kosten van schade-uitkeringen uit het Faunafonds, zijn er voor de provincie ook kosten aan het afschot van ganzen verbonden. Er wordt aangegeven dat het doden van een gans, of dat nu is middels afschot of vergassen, ongeveer 5 euro per dier bedragen.⁷ Bij een jaarlijks afschot van 6.690 dieren, zouden deze kosten dus momenteel uitkomen op gemiddeld 33.450 euro. De totale kosten van een afschotprogramma zijn echter moeilijk in te schatten, omdat dit afhankelijk is van zowel het totaal aantal te doden ganzen als de toekomstige kosten per af te schieten dier.

² Dit blijkt uit door het college aangeleverde cijfers van het Faunafonds (zie bijlage 5).

³

<http://www.faunabeheereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Diersoorten/Vogels/Watervogels/Gans/Grauwe%20gans.doc/>

⁴ Dit blijkt uit door het college aangeleverde cijfers van het Faunafonds (zie bijlage 5).

⁵ Groot Bruinderink G.W.T.A. (1987). Wilde ganzen en cultuurgrasland in Nederland. Wageningen.

⁶ Teunissen W.A. (1996). Ganzenschade in de akkerbouw. Onderzoek naar de factoren die een rol spelen bij het ontstaan van ganzenschade in de akkerbouw. IBN-rapport 211. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek Wageningen.

⁷ Dit blijkt uit beantwoording van technische vragen van 30 oktober 2015 (zie bijlage 6.)

De FBE gaat er vanuit dat er momenteel elke zomer ongeveer 30.000 Grauwe Ganzen zijn in Brabant. Deze schatting wordt gemaakt op het moment dat de ouderparen met alle jongen aanwezig zijn en de populatie dus maximaal is. Het voorstel van de FBE is om dit aantal te reduceren tot 7.500 dieren voor heel Brabant. Dat betekent dat er 22.500 Grauwe Ganzen gedood zouden moeten worden. De FBE geeft aan de doelstand in vijf jaar te willen realiseren. Het werkelijk aantal af te schieten dieren ligt echter hoger. Dat komt door de jaarlijkse aanwas vanwege het grotere broedsucces en de betere overlevingskansen voor de jongen. In het verleden zijn groeicijfers van 20 tot 25 procent per jaar gemeten in de vroege groeifase van een populatie.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

Ook wanneer de doelstand is bereikt, is jaarlijks afschot van grote aantallen dieren nodig om het aantal laag te houden. Bij een stand van 7.500 Grauwe Ganzen ligt de populatie ver onder de draagkracht van het terrein. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat, om een bepaalde lage stand te behouden, jaarlijks meer dan de helft van de populatie moet worden gedood. En zodra men stopt, neemt de stand weer toe.⁸ Bovendien nemen ook de kosten per te doden dier exponentieel toe doordat de ganzen zich meer zullen verspreiden over het gebied, zich beter gaan verstoppen en eerder zullen vluchten.

§ 6. Dierenleed

Het doden door afschot of het vergassen van ganzen heeft ongewenste neveneffecten. Het is lastig in een groep selectief bepaalde individuen te schieten, vooral omdat met hagel wordt geschoten. De jonge, minder ervaren dieren zijn gemakkelijker te raken. Ook worden vaak andere dan de beoogde soorten geschoten omdat ganzen in groepen door elkaar leven. Tevens komt het voor dat dieren die wel worden geraakt niet worden gedood. 36 Procent van de ganzen leeft met hagel in het lijf.⁹ Dit kan er ook toe leiden dat winterganzen niet meer in staat zijn om terug te vliegen naar hun broedgebieden en dus noodgedwongen hier blijven.

Ganzen zijn monogaam, dat wil zeggen trouw aan hun partner. Door ganzen te bejagen worden koppels gescheiden en worden sociale structuren verstoord. Ook dat is dierenleed. Het vangen en vergassen van ganzen wordt door de provincie als minder dieronvriendelijk dan afschot gezien.¹⁰ Uit filmbeelden blijkt echter dat dit voor de dieren een stressvolle ervaring en een pijnlijke dood betekent.¹¹ In de samenleving is er weerstand tegen het doden van ganzen. Er

⁸ Van der Jeugd H. e.a. (2006). Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? SOVON-onderzoeksrapport 2006/02.

⁹ <http://www.nu.nl/salland/4133881/partij-dieren-wil-af-van-afschotbeleid-ganzen-in-overijssel.html>

¹⁰ Dit blijkt uit beantwoording van technische vragen van 30 oktober 2015 (zie bijlage 6.)

¹¹ <https://decorrespondent.nl/2813/Mini-docu-Ganzen-ruimen-voor-de-grote-vakantie-doe-je-zo/158613818-a31d118f>

gaan steeds meer geluiden op van mensen en organisaties die vinden dat er diervriendelijke alternatieven moeten worden ingezet.¹²

Wettelijke verplichting

Nederland heeft een internationale verantwoordelijkheid als doortrek- en overwinteringsgebied voor ganzen en Smienten. Deze internationale verantwoordelijkheid van Nederland voor beschermde soorten vind haar grondslag in de Vogelrichtlijn.¹³ Er dienen volgens internationale afspraken voldoende foerageermogelijkheden te worden aangeboden voor deze vogelsoorten.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

Graslanden waar de schade gering zal zijn, zijn hiervoor bij uitstek geschikt. Naast natuurgebieden zijn dijken, oevers van rivieren en kanalen en de vele hectares open terrein langs afslagen van rijkswegen goede voorbeelden. Door de vogels op deze percelen niet te verjagen, maar volledig met rust te laten, verbruiken ze niet onnodig veel energie waardoor extra foerageren niet nodig is en landbouwschade niet nodeloos wordt vergroot.

Jacht werkt verstrend en is daarom zeker binnen natuurgebieden ongewenst. Dieren kunnen de rustgebieden juist gaan mijden en zich verspreiden over agrarisch gebied, waardoor de schade toeneemt.¹⁴ Jacht verstoort ook andere dan de feitelijk bejaagde soorten. Ook andere beschermde soorten lijden hieronder. Alle dieren worden schuwer, vluchten eerder en verder en mede hierdoor neemt het energieverbruik toe en daarmee ook de voedselbehoefte.

§ 7. Voorstel tot een samenhangend beleid

Oplossing

Een aanpak van afschot of vergassing biedt geen structurele oplossing omdat de populatiegrootte uiteindelijk bepaald wordt door het broedsucces. Mede door berichtgeving in media en de beelden van afschot of vergassen van ganzen is er maatschappelijke weerstand tegen zowel afschot als vergassen van ganzen. Dit dient Provinciale Staten mee te nemen in haar afweging.¹⁵ Er zijn voldoende diervriendelijke alternatieven voorhanden om schade te helpen voorkomen. Als oplossing wordt daarom een samenhangend beleid voorgesteld waarin de nadruk komt te liggen op het voorkomen van schade boven het doden van ganzen.

Doel van de aanpak is dat deze ook houdbaar is op de lange termijn. Hierbij wordt in hoofdlijnen ingezet op een gebiedsaanpak met schadepreventie boven

¹² <http://igo.nl/nieuws/algemeen/artikel/12454/Vreedzame-tocht-tegen-zinloos-afschot-van-ganzen>

¹³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31979L0409:NL:HTML>

¹⁴ https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Rap_2014-56_Kolganzen_beheer.pdf

¹⁵ <http://www.stopdierenleednederland.org/pers.html>

<http://igo.nl/nieuws/algemeen/artikel/12454/Vreedzame-tocht-tegen-zinloos-afschot-van-ganzen>

soortenbeheer door aantalsreductie, krijgen structurele methoden de voorkeur boven tijdelijke maatregelen en krijgen de meest diervriendelijke methoden de voorkeur.

Hierbij wordt ingezet op de volgende maatregelen:

- In plaats van soortenbeheer door aantalsreductie wordt gekozen voor een gebiedsaanpak met schadepreventie.
- Structurele methoden krijgen de voorkeur boven tijdelijke maatregelen.
- Meldingen van overlast en/of schade worden dezelfde dag opgepakt.
- Om overlast en schade te voorkomen wordt een taskforce ingezet.
- De meest diervriendelijke methoden krijgen de voorkeur.
-
- Per gebied wordt daarbij een inventarisatie gemaakt van diervriendelijke mogelijkheden ter voorkoming van schade.
- In overleg met landeigenaren kunnen diervriendelijke preventieve maatregelen worden getroffen.
- Voor de inzet van diervriendelijke preventieve maatregelen wordt een tegemoetkomingsregeling geopend.
- Aantalsschattingen worden gebaseerd op de uitgebreide tellingen van erkende natuurorganisaties zoals Sovon.
- De uitwerking en uitvoering van het beleid komen bij de FBE te liggen, als faunabeschermer, waarbij deze wordt ondersteund door experts op het gebied van diervriendelijke schadebestrijding.
- Jaarlijks wordt een rapportage opgesteld over de resultaten van de aanpak.

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574

Kosten van beleidsuitvoering

N.t.b.

Dekking

De dekking van dit voorstel wordt gezocht in een reservering in de Perspectiefnota 2016 binnen de begrotingsruimte 'Brabant in Beweging' als uitzondering op het vormen van nieuw beleid.

Europa Paragraaf

N.v.t.

Bijlagen

1. Uitwerking en verduidelijking.
2. Ecologisch overzicht van ganzensoorten in Brabant.
3. Relevante artikelen Flora- en Faunawet beheer en bestrijding van schade.
4. Diervriendelijke maatregelen ter voorkoming van gewassenschade door ganzen.
5. Tabellen en grafieken
6. Overzicht reeds gestelde schriftelijke en technische vragen met betrekking tot het ganzenbeleid.

Statenfractie Partij voor de Dieren

Namens deze,

dhr. M.C. van der Wel

mw. M.J.G.P. Surminski

Datum

18 maart 2016

Documentnummer

3937574